

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

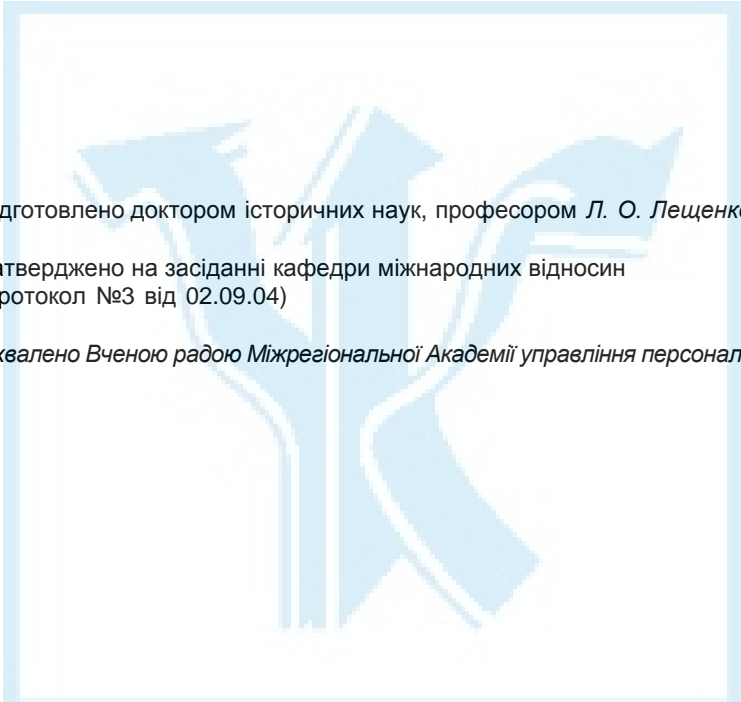

МАУП

**НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни**
“ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”
(для спеціалістів, магістрів)

МАУП

Київ 2005

Підготовлено доктором історичних наук, професором *Л. О. Лещенком*

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин
(протокол №3 від 02.09.04)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Лещенко Л. О. Навчальна програма дисципліни “Зовнішня політика зарубіжних країн” (для спеціалістів, магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 20 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Зовнішня політика зарубіжних країн”, теми контрольних робіт, контрольні питання, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Країни Західної Європи та Північної Америки є високорозвиненим в індустріальному, технологічному й науково-технічному плані регіоном. Саме це зумовлює їх переважний вплив на процеси світової політики та економіки, на проблеми миру й безпеки у глобальному масштабі.

Завдання навчальної дисципліни “Зовнішня політика зарубіжних країн” — дати студентам і слухачам цілісні й систематизовані знання про принципи й основні риси зовнішньої політики країн “золотого мільярда”, розкрити чинники, що впливають на її формування, еволюцію та перспективи реалізації цілей.

Вивчення дисципліни дає змогу зрозуміти роль зовнішньої політики у глобальних і регіональних процесах, стимулює усвідомлення єдності й суперечностей відносин з країнами інших регіонів. Узагальнення минулого досвіду дає можливість прогнозувати майбутнє, враховувати характерні риси й особливості зовнішньої політики кожної країни. Водночас приділяється увага новій якісній рисі — спільній зовнішній політиці країн Європейського Союзу. До єдності дій спонукає спільність інтересів у боротьбі проти міжнародного тероризму, нелегальної міграції, наркобізнесу, поширення ядерної та іншої зброї масового знищення. Освоєння дисципліни має стати підґрунтям для застосування наукових методів під час аналізу тенденцій і процесів у зовнішньополітичній сфері країн Заходу, вміння враховувати їх у зв'язках України із зовнішнім світом.

Після вивчення дисципліни “Зовнішня політика зарубіжних країн” студент, слухач повинні знати основні положення всіх тем, передбачених навчально-тематичним планом. Творчо засвоївши їх, уміти аналізувати сучасні західні зовнішньополітичні доктрини й концепції, узагальнювати новітні тенденції, явища, події й процеси та самостійно робити аргументовані висновки, давати інформаційно-аналітичні рекомендації. Передбачається ґрунтовне оволодіння знаннями про зовнішню політику передусім таких країн, як США, Канада, Велика Британія, Франція та ФРН, а також самостійне вивчення зовнішньої політики Італії, Іспанії, Португалії, країн Бенілюксу та Скандинавії.

У процесі семінарських занять передбачається практичне закріплення студентами, слухачами теоретичних знань, одержаних під час лекцій.

Семінарські заняття мають проходити у формі коротких доповідей і повідомлень з подальшою предметною дискусією щодо загальних тенденцій розвитку, принципів та особливих рис зовнішньої політики країн Західної Європи та Північної Америки, а також конкретних явищ, подій і фактів, що всебічно характеризують спрямованість і цілі зовнішньої політики. При цьому слухачі мають володіти порівняльним методом, уміти простежувати причинно-наслідковий зв'язок, проводити певні історичні паралелі, робити самостійні узагальнення, навчитися вести аргументовану полеміку, переконливо доводити правильність власної оцінки.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни

“ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

№ пор.	Назва тема
1	Регіон Західної Європи та Північної Америки: місце й роль у світовій політиці
2	Зовнішня політика США: здобутки й проблеми єдиної наддержави
3	Зовнішня політика Канади
4	Європейський Союз: становлення спільної зовнішньополітичної системи
5	Зовнішня політика Великої Британії
6	Зовнішня політика Франції
7	Зовнішня політика Федеративної Республіки Німеччини

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ до вивчення дисципліни

“ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН”

Тема 1. Регіон Західної Європи та Північної Америки: місце й роль у світовій політиці

Європейська цивілізація: християнське коріння. Формування регіону після Другої світової війни — політично, військово-

політично, економічно, духовно. Чинники, що зумовили спільні інтереси. Особливості формування регіону: етапи, шляхи, наслідки. Утворення НАТО. Зародження та еволюція Європейської інтеграції: від “Спільного ринку” до Європейського Союзу. Єдність і суперечності між ЄС і США. Вплив регіону на перебіг процесів у Європі та світі.

Література [3; 6; 11; 20; 33; 36; 87; 90; 95; 96]

Тема 2. Зовнішня політика США: здобутки й проблеми єдиної наддержави

Принципи та основні риси зовнішньої політики США. Етапи еволюції зовнішньої політики Вашингтона. Базові документи — Декларація про незалежність, Конституція США, доктрина Монро, Статут ООН. Основні цілі та мотиви. Інструменти глобального впливу США. Структура державних органів, що займаються розробкою зовнішньополітичного курсу та його реалізацією. Роль президента, конгресу, держдепартаменту, оборонного відомства, розвідки та контррозвідки.

Взаємозалежність і взаємопов’язаність принципів ізоляціонізму (неоізоляціонізму) та інтервенціонізму (інтернаціоналізму) в зовнішній політиці США. Роль силових структур. Фактор ракетно-ядерних озброєнь.

Модифікація доктрин, форм і методів — від доктрини Трумена до “гуманітарної інтервенції” та антитерористичних операцій. Нові риси зовнішньої політики США після терористичних нападів у Нью-Йорку 11 вересня 2001 р.

Характер відносин США з ЄС (єдність і суперечливість тенденцій “атлантизму” й “європеїзму”). Провідна роль США у “великій сімці”. Відносини США з КНР, Росією, Японією, з країнами Африки, Латинської Америки, Азійсько-Тихоокеанського регіону. Протидія Вашингтона новим викликам і загрозам на міжнародній арені.

Позиція США щодо найгостріших проблем сучасності — необхідності подолання прірви між багатими й бідними країнами, захисту природного довкілля, відвернення загрози локальних воєн і регіональних конфліктів, викоренення міжнародного те-

роризму, наркобізнесу, незаконної торгівлі зброєю та нелегальної міграції. Вплив війни США в Іраку (2003–2004 рр.) на зовнішню політику Білого дому.

Становлення та еволюція відносин США з Україною. Здобутки, проблеми й перспективи партнерства Вашингтона і Києва. Вплив внутрішньополітичної ситуації в Україні на українсько-американські відносини. Роль самітів, публічної дипломатії. Новітні тенденції в курсі США щодо України.

Література [3; 6; 13–15; 18; 31; 34; 36; 39; 45; 67; 73; 74; 79; 80; 82; 84; 94; 98]

Тема 3. Зовнішня політика Канади

Етапи становлення зовнішньої політики Канади (від домінону Британської імперії до незалежної держави — члена Британської Співдружності). Принципи, основні риси та особливості зовнішньої політики Канади. Сутність “атлантизму”, “континенталізму” та “канадизації”. Специфіка зовнішньополітичних функцій федеральних і провінційних органів. Проблема Квебеку.

Характер відносин Канади й США. Еволюція двосторонніх відносин Канади з країнами ЄС, Латинської Америки, Азії, Африки та молодими незалежними державами на теренах колишнього СРСР. Конструктивний курс Оттави в ООН та інших міжнародних організаціях. Роль Канади в НАТО, ОБСЄ та миротворчих операціях. Позиція Оттави в питаннях миру й безпеки, обмеження озброєнь і роззброєння, боротьби проти міжнародного тероризму.

Вплив української діаспори на зовнішню політику Канади. Стан і перспективи розвитку відносин Канади й України.

Література [33; 36; 46; 53; 80; 82; 84; 96]

Тема 4. Європейський Союз: становлення спільної зовнішньополітичної системи

Етапи європейської інтеграції: Брюссельський пакт (1948 р.), НАТО (1949 р.), Європейське об'єднання вугілля й сталі (1950 р.),

Римський договір щодо “Спільного ринку” (1957 р.), Європейська економічна співпраця, Європейський Союз (1993 р.). Якісний перехід від оборонних союзів до політико-економічних і дипломатичних. Пошуки оптимального варіанта узгодження й координації зовнішньополітичних дій країн—членів ЄС, роль Європарламенту та Європейської комісії. Механізм зовнішньополітичної діяльності ЄС, проблема розширення ЄС, відносини з країнами-сусідами. Принципи й стратегічна лінія та методи її реалізації в галузі зовнішньої політики ЄС. Єдність, проблеми й суперечності в ЄС щодо питань миру та миротворчих операцій, безпеки й співпраці.

Література [3; 6; 11; 24–29; 57; 59; 61; 73; 74; 87; 95; 97; 99; 102]

Тема 5. Зовнішня політика Великої Британії

Зовнішньополітична стратегія Великої Британії в нових умовах після Другої світової війни (залежність від США, розпад Британської імперії, обмеженість військового потенціалу). Еволюція зовнішньополітичних і оборонних доктрин Лондона доби “холодної війни”. Велика Британія — послідовний союзник США в антитерористичній коаліції. Принципи й характерні риси сучасної зовнішньої політики Великої Британії — реалізм, прагматизм, “економізація”, “євроатлантизм”.

Роль Великої Британії в НАТО, ОБСЄ, діяльність в ООН та інших міжнародних організаціях. Ставлення до концепції “європеїзації” оборони Західної Європи. Партнерство й суперництво Франції та ФРН. Позиція щодо розширення НАТО та ЄС. Фактор ядерної зброї в англійській зовнішній політиці. Традиції й нові підходи Великої Британії у двосторонніх відносинах з КНР, Росією, Японією, країнами Близького й Середнього Сходу, Індією та Пакистаном, пострадянськими державами. Стан і перспективи розвитку відносин Великої Британії з Україною.

Література [8; 30; 40; 53; 57; 62; 85; 89; 101]

Тема 6. Зовнішня політика Франції

Формування курсу зовнішньої політики Франції після Другої світової війни за нових умов (слабкість країни як наслідок нацистської окупації та спаду економіки, залежність від США, розпад колоніальної імперії, початок “холодної війни”). Членство в НАТО. “План Шумана”. “План Плевена”. Політика Парижа щодо німецького питання. Негативний вплив колоніальних воєн в Індокитаї та Алжирі. Шарль де Голль і курс на самостійну, незалежну зовнішню політику як один із засобів досягнення “величі Франції”. Оволодіння ядерною зброєю — найсерйозніший важіль зміцнення оборонної та зовнішньої політики. Доктрина “оборони Франції за всіма азимутами”. Вихід Франції з військової організації НАТО та його наслідки.

Основні принципи й особливості сучасної зовнішньополітичної стратегії Франції (“європеїзм” (“євроцентризм”), “націоналізм”). Місце й роль Франції в новій Європі після розпаду СРСР, розпуску Організації Варшавського Договору, об’єднання Німеччини та припинення “холодної війни”. Історичне примирення Франції та Німеччини, їх взаємодія в питаннях перспектив створення Європейських збройних сил, у методах і засобах спротиву міжнародному тероризму, що не завжди збігаються з американськими. Партнерство і суперництво Парижа й Берліна за провідну роль в Європі. Позиція Франції щодо основних проблем миру, безпеки й міжнародної співпраці, розширення ЄС. Двосторонні відносини Франції з КНР, Росією, з новими державами на пострадянському просторі. Причини складних відносин Франції з США.

Стан, проблеми й перспективи відносин Франції з Україною, рівень політичної співпраці, торгово-економічних взаємовідносин, гуманітарних зв’язків.

Література [20; 22; 37; 44; 50; 66; 75]

Тема 7. Зовнішня політика Федеративної Республіки Німеччини

Особливості формування зовнішньої політики ФРН після Другої світової війни (“синдром агресора”, окупаційна влада

великих держав, розкол Німеччини — виникнення ФРН і НДР, проблема Західного Берліна). ФРН — член НАТО (1955 р.). Берлінська криза, причини спорудження муру (1961 р.) та його наслідки. “Нова східна політика” уряду В. Брандта, Московський договір СРСР—ФРН (1970 р.). Внесок ФРН в успіх загальноєвропейської наради та укладення Гельсінкського Заключного акта (1975 р.).

Зростання ваги й впливу ФРН після повалення “берлінського муру” та об’єднання країни. Модифікація відносин за лінією Берлін — Вашингтон. Причини й мотиви “європеїзації” зовнішньополітичного курсу ФРН. Характер і спрямованість двосторонніх відносин ФРН з членами “євроатлантичного клубу”. “Східна політика” Німеччини, стратегічний інтерес Берліна в розвитку відносин з Китаєм, Росією, країнами Близького та Середнього Сходу. Позиція ФРН щодо розширення ЄС, НАТО, антитерористичних операцій та інших важливих проблем миру, регіональної та глобальної безпеки. Діяльність ФРН в ООН та ставлення до реформістських проєктів. Курс Берліна щодо ОБСЄ, Західноєвропейського Союзу, планів гуманітарної співпраці.

Інтерес ФРН до розвитку всебічних зв’язків з Україною. Здобутки й проблеми в українсько-німецьких відносинах.

Література [9; 27; 32; 41; 42; 54; 56; 88]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Етапи й форми європейської інтеграції.
2. Створення НАТО (1949 р.).
3. Зовнішньополітичний курс Європейського Союзу (з 1993 р.).
4. Проблема розширення ЄС: підходи, принципи, перспективи.
5. Проблема розширення НАТО: критерії, суперечності, результати.
6. Відносини ЄС—Україна.
7. ЄС—США: спільність інтересів і суперечності.
8. Принципи та основні риси зовнішньої політики Вашингтона.

9. Еволюція доктрин зовнішньої політики США у другій половині XX ст.
10. США і ООН.
11. Пріоритети зовнішньополітичного курсу США в постбіполярному світі.
12. Роль превентивної дипломатії в зовнішній політиці США.
13. Місце і роль прав людини в дипломатії Вашингтона.
14. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї і позиція США.
15. Характер сучасних відносин США і країн Західної Європи.
16. США та Україна: здобутки й проблеми партнерства.
17. Америко-російські відносини.
18. Боротьба проти міжнародної організованої злочинності та позиція США.
19. США й Латинська Америка.
20. Проблема протиракетної оборони й позиція США.
21. Курс США щодо країн АТР.
22. Уроки війни США в Іраку (2003–2004 рр.).
23. Позиція США щодо проблеми локальних воєн і регіональних конфліктів.
24. Курс Вашингтона в арабському світі.
25. Курс США щодо Афганістану.
26. США й проблема ядерної зброї у КНДР.
27. Пріоритети в зовнішній політиці Великої Британії.
28. Особливості позиції Великої Британії щодо європейської інтеграції.
29. Мотиви й масштаби участі Лондона в антитерористичній коаліції.
30. Відносини Велика Британія—ФРН.
31. Англо-російські відносини.
32. Відносини Україна—Велика Британія.
33. Особливості зовнішньополітичної стратегії Франції.
34. Ядерний фактор у зовнішній політиці Парижа.
35. Франція та проблеми європейської безпеки.
36. Принципи, основні риси й особливості політики Канади.
37. Характер відносин Канада—США.

38. Характер і перспективи відносин України й Канади.
39. Етапи формування зовнішньої політики ФРН.
40. Роль об'єднаної Німеччини в новій Європі та світі.
41. Позиція ФРН щодо розширення НАТО та ЄС.
42. Українсько-німецькі відносини: здобутки, проблеми, перспективи.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ

1. Особливості становлення регіону після Другої світової війни — пріоритетні оборонні питання.
2. Етапи європейської інтеграції.
3. Причини й мотиви утворення НАТО.
4. Зміст і значення Римського договору (1957 р.) — створення Спільного ринку.
5. Європейська економічна співпраця (ЄЕС) — зовнішньополітична функція.
6. Європейський Союз — якісно новий етап європейської інтеграції.
7. Проблема розширення ЄС.
8. Трансформація НАТО на рубежі ХХ–ХХІ ст. Проблема розширення.
9. Операція НАТО в Югославії, Косово: мотиви й наслідки.
10. Україна–НАТО: сутність програми “Партнерство заради миру”.
11. Відносини ЄС–Україна.
12. Єдність і суперечності у відносинах ЄС–США.
13. Характеристика сучасної зовнішньої політики ЄС.
14. Принципи зовнішньої політики США.
15. Основні риси зовнішньої політики США.
16. Пріоритети в зовнішньополітичній стратегії Вашингтона.
17. США й Заключний акт у Гельсінкі (1975 р.).
18. Реакція США на розпад СРСР та Організації Варшавського Договору (1991 р.).
19. Зовнішня політика США доби нових викликів і загроз (90-ті роки).
20. Операція “Буря в пустелі” (1991 р.): мотиви й наслідки.

21. США та формування антитерористичної коаліції.
22. Курс США щодо України.
23. Принципи та основні риси зовнішньої політики Канади.
24. Характер відносин Канади й США.
25. Принципи інтеграції в Північній Америці — НАФТА.
26. Вплив української діаспори на зовнішню політику Оттави.
27. Канада в НАТО, ОБСЄ.
28. Українсько-канадські відносини.
29. Принципи та основні риси зовнішньої політики Великої Британії.
30. Курс Лондона “на схід від Суеца”.
31. Характер відносин Великої Британії з ФРН.
32. Позиція Лондона щодо європейських збройних сил.
33. Велика Британія — союзник США в антитерористичній коаліції.
34. Ядерний компонент в оборонній і зовнішній політиці Великої Британії.
35. Позиція Лондона щодо розширення ЄС та НАТО.
36. Політика Великої Британії щодо країн пострадянського простору.
37. Відносини Великої Британії та України.
38. Ядерна зброя й зовнішня політика Парижа.
39. Франція та НАТО.
40. Зміст суперечностей між Францією та США щодо воєнних операцій в Іраку.
41. Відносини Франція—ФРН: партнерство й суперництво.
42. Пріоритети в зовнішньополітичній стратегії Франції.
43. Принципи і основні риси зовнішньої політики Франції.
44. Українсько-французькі відносини.
45. Принципи та основні риси зовнішньої політики ФРН.
46. Принципи і наслідки об'єднання Німеччини.
47. “Східна політика” ФРН.
48. Позиція ФРН у НАТО, ОБСЄ.
49. Розбіжності між ФРН і США щодо воєнних операцій в Іраку.
50. Ставлення ФРН до ідеї створення європейських збройних сил.

51. Форми участі ФРН в антитерористичних операціях.
52. Стан і перспективи відносин України й ФРН.
53. Принципи зовнішньої політики Італії.
54. Позиція Італії щодо збройних конфліктів на Балканах.
55. Роль “великої сімки” в сучасних міжнародних відносинах.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Абаренков В. П.* Политика США в области “контроля над вооружениями”. — М.: Наука, 1987. — 175 с.
2. *Американский экспансионизм: новое время.* — М.: Наука, 1985. — 342 с.
3. *Арбатов А. Г.* Военно-стратегический паритет и политика США. — М.: Политиздат, 1984. — 318 с.
4. *Арбатова Н. К.* Внешняя политика Италии. Процесс формирования и осуществления. — М.: Наука, 1984. — 223 с.
5. *Безопасность* будущей Европы. — М.: Наука, 1993. — 240 с.
6. *Бжезинский З.* Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. — М., 1998.
7. *Бланке, Уенделл У.* Заграничная служба США: Пер. с англ. — М.: Прогресс, 1974. — 320 с.
8. *Блоч Джонатан, Фитцджеральд Патрик.* Тайные операции английской разведки: Ближний и Средний Восток, Африка и Европа после 1945 г. — М.: Политиздат, 1987. — 235 с.
9. *Брандт В.* Воспоминания. — М., 1991.
10. *Богомолов А. О.* Тихоокеанская стратегия США и АСЕАН. — М.: Наука, 1989. — 172 с.
11. *Будущее* Европы: безопасность через международные объединения // *Мировая экономика и международные отношения.* — 1998. — № 3. — С. 143–150.
12. *Віднянський С. В., Мартинов А. Ю.* Україна в постмодерній системі міжнародних відносин // *Наук. вісн. Диплом. акад. України.* — 2001. — Вип. 5. — С. 140–148.

13. *Гайдуков Л. Ф., Кремень В. Г. та ін.* Міжнародні відносини і зовнішня політика, 1980-2000. — К., 2001. — 373 с.
14. *Галака С. П.* Проблема нерозповсюдження ядерної зброї у міжнародних відносинах. — К.: Київ. нац. ун-тет, 2002. — 278 с.
15. *Гарань А. В.* Трансатлантические дебаты: поворот Западной Европы к разрядке и позиция США. — К.: Наук. думка, 1990. — 179 с.
16. *Гордиевский Олег, Кристофер Эндрю.* КГБ — разведывательные операции от Ленина до Горбачева. — М.: Центрполиграф, 2000. — 667 с.
17. *Гордиевский Олег.* Следующая остановка — расстрел. — М.: Центрполиграф, 2001. — 496 с.
18. *Грайнер, Бернд.* Американская внешняя политика от Трумэна до наших дней. Дебаты о внешнеполитических принципах и стратегии США: Пер. с нем. — М.: Междунар. отношения, 1986. — 175 с.
19. *Гуменюк А. Г.* Миротворча діяльність України // Наук. вісн. Дипломат. акад. України. — 2001. — Вип. 5. — С. 159–163.
20. *Дейвіс Н.* Європа. Історія. — К., 2000.
21. *“Доктрина Никсона”.* — М.: Наука, 1972. — 232 с.
22. *Жискар д’Эстен.* Власть и жизнь. — М.: Междунар. отношения, 1990. — 319 с.
23. *Зиборова М. С.* Бонн-Вашингтон: 70-80-е годы. — М.: Наука, 1988. — 240 с.
24. *Європа: ідеї та процеси.* — Чернівці: Прут, 1998. — 192 с.
25. *Європейський Союз та Україна: стратегія відносин в контексті розширення:* — Матеріали міжнар. конф. Київ, 23 вересня 2003 р.
26. *Європейський Союз. Единый Европейский Акт. Договор о Европейском Союзе.* — М., 1994.
27. *Європейський Союз на порозі ХХІ століття.* — М., 2001.
28. *Європа и глобальные проблемы современности.* — М., 1992.
29. *Європа: новые судьбы старого континента: В 2 ч.* — М., 1992.

30. *Іваницька О. П.* Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002 рр.). — Вінниця: Фоліант, 2003. — 560 с.
31. *Історія США. 1945–1980.* — М.: Наука, 1987. — Т. 4. — 744 с.
32. *Карягин В.* Берлін: от “железного занавеса” до бетонной стены // *Международ. жизнь.* — 1991. — № 4–8.
33. *Кальвекорессі П.* Світова політика. 1945–2000. — М., 2003. — 251 с.
34. *Камінський Євген, Дашкевич Андрій.* Політика США щодо України. Витоки. Концептуальні основи. Практична еволюція. — К.: Політ. думка, 1998. — 547 с.
35. *Канцелярук Б. І.* Східноєвропейська дилема Америки. — К.: ICЕМВ, 1995. — 200 с.
36. *Киссинджер Г.* Дипломатія. — М., 1997.
37. *Ковалев А. А.* Франція на перепутьях мировой политики. — М.: *Международ. отношения*, 1983. — 182 с.
38. *Ковалев А. В.* Політика США и Японии на Корейском полуострове. — М.: Наука, 1990. — 214 с.
39. *Конфронтация или диалог. Стереотипы антисоветизма в региональной внешней политике США / Авт. кол. Л. Лещенко, В. Кременюк и др.* — К.: *Наук. думка*, 1989. — 345 с.
40. *Копійка В. В.* Великобританія у Європейському Союзі: очікування та наслідки // *Наук. вісн. Дипломат. акад.* — 2001. — Вип. 5. — С. 169–176.
41. *Кремер И. С.* ФРГ: Этапы “восточной политики”. — М.: *Международ. отношения*, 1986. — 220 с.
42. *Кудряченко А. І.* Європейська політика ФРН. — К., 1996.
43. *Кузьо Т.* Якір стабільності для континенту. Стратегічна важливість України для Заходу // *Політика і час.* — 1996. — № 4.
44. *Колосков И. А.* Внешняя политика Пятой республики: Эволюция основных направлений и тенденций. 1958–1972. — М., 1976.
45. *Кутовая Е. А., Бочков Л. Л.* Політика США в Юго-Восточной Азии. — М.: *Изд-во МГУ*, 1990. — 124 с.
46. *Лещенко Л. О.* Канада — наш сусід і партнер. — К., 1989. — 48 с.

47. *Лещенко Л. О., Філіпенко Д. М.* Імперіалізм проти розрядки. — К., 1985. — 176 с.
48. *Лещенко Л. О.* Розрядці немає альтернативи. — К., 1987. — 48 с.
49. *Маевский Ю. А.* Франция и “малая Европа”: планы и реальность. — М.: Мысль, 1987. — 292 с.
50. *Манжолла В. А.* Ядерное оружие Франции и вопросы европейской безопасности. — К.: Выща шк., 1989. — 165 с.
51. *Матьовка М. П.* Рух неприєднання: становлення і діяльність. — Ужгород, 2001. — 250 с.
52. *Место Китая в глобальной политике США.* — М.: Наука, 1987. — 359 с.
53. *Нариси з історії дипломатії України.* — К.: Вид. дім “Альтернативи”, 2001. — 735 с.
54. *Наринский.* Берлинский кризис 1948–1949 гг. Новые документы из российских архивов // Новая и новейшая история. — 1995. — №3.
55. *НАТО.* Довідник. — К.: Основи, 1997. — 430 с.
56. *Павлов Н. В.* Внешняя политика ФРГ: концепции и реалии 80-х годов. — М.: Междунар. отношения, 1989. — 253 с.
57. *Піляєв І. С.* Рада Європи в сучасному євроінтеграційному процесі. — К.: Вид. дім “Юрид. кн.”, 2003. — 435 с.
58. *Попов В. И.* Меняется страна традиций. Заметки посла и ученого о Британии 80-х. — М.: Междунар. отношения, 1997. — 336 с.
59. *Погорська І.* Стратегічне партнерство США і Європи в контексті глобальних тенденцій світового розвитку // Дослідження світової політики (ІСЕМВ НАН України). — 2003. — Вип. 25. — С. 118–130.
60. *Престон Пол.* Франко. — М.: Центрполиграф, 2001. — 702 с.
61. *Про взаємовідносини та співробітництво України з Європейським Союзом.* Парламентські слухання. Верховна Рада України. Комітет з питань Європейської інтеграції. — К., 2003. — 254 с.

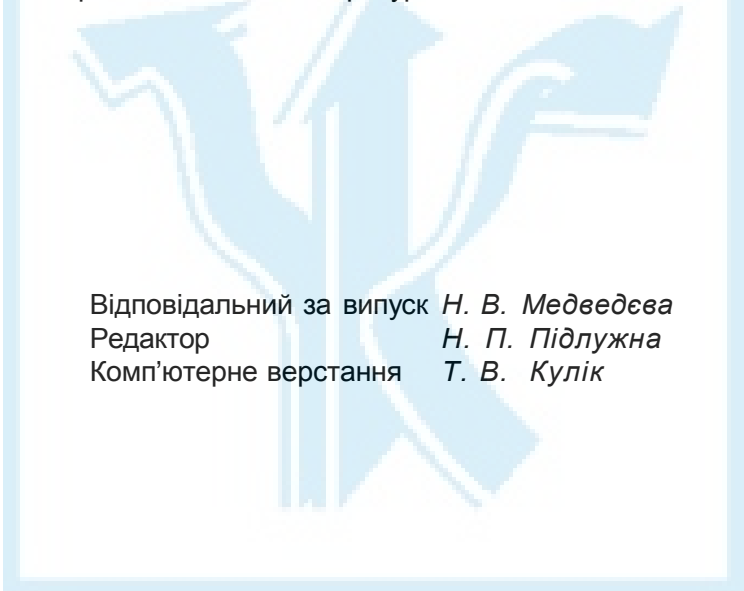
62. *Ричелсон Джеффри Т.* История шпионажа XX века. — М.: ЭКСМО-Пресс, 2000. — 560 с.
63. *Рогов С. М.* Советский Союз и США: поиск баланса интересов. — М.: Междунар. отнош., 1989. — 342 с.
64. *Розанов А. А., Шаратов А. В.* Безопасность: подходы Запада. — Минск, 1994.
65. *Рожкова Т.* Актуальні проблеми подальшого економічного співробітництва України з ЄС: Зб. наук. праць “Міжнар. економіка”. — Вип. 27. ІСЕМВ НАН України. — К., 2000. — С. 98–102.
66. *Славенов В. П.* Очерки внешней политики Франции (1981–1986 гг.). — М.: Междунар. отношения, 1986. — 301 с.
67. *Современная* внешняя политика США: В 2 т. — М.: Наука, 1984.
68. *Страна* бывшего СССР и европейская безопасность. — М., 1994.
69. *Стрежнева М. В.* Великобритания и Западная Европа: политические аспекты. — М.: Наука, 1988. — 188 с.
70. *Судоплатов Павел.* Спецоперации. Лубянка и Кремль. 1930–1950 годы. — М.: Олма-Пресс, 2003. — 687 с.
71. *Ткаченко Ю. С.* Теоретичні основи формування зовнішньої політики Заходу щодо нових незалежних держав // Наук. вісн. Диплом. академії України. — 2001. — Вип. 5. — С. 118–125.
72. *Трухановский В. Г.* Британская политика в области ядерных вооружений. — М.: Наука, 1987. — 150 с.
73. *Україна* дипломатична: Наук. щоріч. — Вип. 2. — К., 2002. — 608 с.
74. *Україна* дипломатична: Наук. щоріч. — Вип. 3. — К., 2003.
75. *Червяков А.* Военно-политический курс Франции в 1995–2010 гг. // Мировая экономика и международные отношения. — 1997. — № 9. — С. 14–25.
76. *Чиж І. С.* Україна в Раді Європи. — К., 2001.
77. *Чубарбян А. О.* Европейская идея в истории. — М., 1987.
78. *Фалин Валентин.* Конфликты в Кремле. — М.: Центрполиграф, 2001. — 400 с.

79. *Федулова Н. Г.* Эволюция политики США в АТР: 70–80-е годы. — М.: Наука, 1987. — 192 с.
80. *Хантингтон С.* Столкновение цивилизаций // Полис. — 1994. — № 1.
81. *Холодная война 1945–1963 гг.* Историческая ретроспектива: Сб. ст. / РАН, Ин-тут всеобщ. истории. — М.: Олма-Пресс, 2003. — 640с.
82. *Шлихтер А. А.* Канада и США: тенденции и противоречия партнерства. — М.: Наука, 1988. — 173 с.
83. *Экономическая дипломатия.* — М., 1997.
84. *Яковлев А. Н.* От Трумена до Рейгана. Доктрины и реальности ядерного века. — М.: Мол. гвардия, 1985. — 416 с.
85. *British Defence Policy: Thatcher and Beyond.* Ed. By Peter Byrd, Univ. of Warwick. — New York, London, Toronto: Philip Allan, 1991.
86. *Colin Campbell, Harwey Feigenbaum, Ronald Linden.* Politics and Government in Europe Today. — Boston: Houghton Mifflin Co; 1995.
87. *Walter C. Clemens, Jr.* Dynamics of International Relations. Conflict and Mutual Aid in the Age of Global Interdependence. — New York: Rowman & Littlefield Publishers, Inc. 1998.
88. *Developments in West German Politics / Ed. By Gordon Smith, William E. Paterson, Peter H. Merkl.* — London: Macmillan, 1989.
89. *Michael Dockrill.* British Defence since 1945. — New York: Basil Blackwell ltd, 1989.
90. *The Globalization of World Politics.* Introduction to International Relations / Ed. By John Baylis and Steve Smith. — New York: Oxford Univer. Press, 1998.
91. *Joshua S. Goldstein.* International Relations. — New York: Longman, 1999.
92. *Neil Hart.* The Foreign Secretary. — Suffolk: Terence Dalton Ltd, 1987.
93. *Charles W. Kegley, jr., Eugene R. Wittkopf.* World Politics. Trend and Transformation. — New York; St. Martin's Press, 1997.

94. *Charles W. Kegley, Jr., Eugene R. Wittkopf.* American Foreign Policy. Pattern and Process. — New York: St. Martin's Press, 1996.
95. *Charles W. Kegley, Jr., Eugene R. Wittkopf.* The Global Agenda. Issues and Perspectives. — New York: McGraw-Hill, Inc. 1995.
96. *George F. Kennan.* At a Century's Ending: Reflections, 1982–1995. — New York: W. W. Norton & Co., Inc., 1996. — 351 p.
97. *William Nicoll, Trevor C. Salmon.* Understanding the European Communities. — New York; London; Toronto: Philip Allan, 1990.
98. *Michael Parenti.* The Sword and the Dollar. Imperialism, Revolution and Arms Race. — New York: St. Martin's Press, 1989.
99. *John Pinder.* European Community. The Building of a Union. — Oxford Univ. Press, 1991.
100. *Bruce Rossett, Harvey Starr.* World Politics: The Menu for Choice. — San Francisco: W. H. Freeman and Co. 1981.
101. *UK arms control in 1990s / Ed. By Mark Hoffman.* — Manchester Univ. Press, 1990.
102. *Derek W. Urwin.* Western Europe since 1945. A Political History. — London & New York: Longman, 1989.
103. *Derek W. Urwin.* The Community of Europe: A History of European Integration since 1945. — London & New York: Longman, 1997.
104. *J. Robert Wegs.* Europe since 1945. A Concise History. — New York: St. Martin's Press, 1991.
105. *Western Responses to Terrorism.* Ed. By Alex. P. Schmid and Ronald D. Crelinsten. — London: Frank Cass & Co. Ltd., 1993.
106. *Phil Williams, Donald Goldstein, Jay Shafritz.* Classic Readings of International Relations. — Philadelphia: Harcourt Brace College Publishers, 1999.
107. *Ngairé Woods.* Explaining International Relations since 1945. — Oxford Univ. Press, 1997.

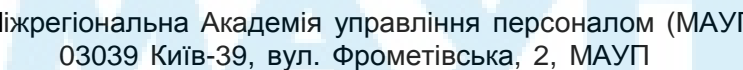
ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Зовнішня політика зарубіжних країн”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Зовнішня політика зарубіжних країн”	4
Теми контрольних робіт	9
Контрольні питання	11
Список рекомендованої літератури	13

Відповідальний за випуск *Н. В. Медведєва*
Редактор *Н. П. Підлужна*
Комп'ютерне верстання *Т. В. Кулік*

Зам. № ВКЦ-1952

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП